

Драгомир Лончар - Љубомир Димић, БРАНКО ПЕТРАНОВИЋ -
БИБЛИОГРАФИЈА И БИОБИБЛИОГРАФИЈА, Филозофски факултет
Београд 1996, 264 стр.

Још за живота угледног професора и истакнутог научног радника знало се да је његов научни опус волуминозан. Након његове смрти 1994. године речено је да је стварао и објављивао колико и један Историјски институт. Па ипак је требало сачекати на књигу младих истраживача Д. Лончара и Љ. Димића - *Бранко Петрановић библиографија и биобиблиографија* - да би се тачно знало колико је био велики стваралачки опус овог југословенског историчара.

Проф. др Бранко Петрановић је за живота објавио 32 књиге, као посебна издања у 38 томова. У ствари, најзначајнија његова дјела су вишетома - од два до три тома: Историја социјалистичке Југославије, Историја Југославије 1918-1988, Револуција и контрареволуција, Југословенски федерализам - идеје и стварност. Покојни професор Б. Петрановић је објавио и 16 брошура: Изградња социјализма у Југославији 1945-1964 (1964), Савремени капитализам и положај радничке класе (1965), Пролетерски интернационализам КПЈ 1919-1948 (1975), Савремени раднички и социјалистички покрети и улога комуниста Југославије (1983) и друге. Један дио његових радова објављених у периодичним публикацијама и зборницима радова припремљен је и као посебан отисак. Таквих је око педесетак. Ријеч је о најразноврснијим значајним темама, као и о радовима научно-истраживачке природе: Помоћ УНРЕ Југославији (1961), Народни фронт на изборима за уставотворну скупштину Југославије 11. новембра 1945. године (1969), Обнова у Београду 1944-1945 (1970), О лијевим скретањима КПЈ 1941 и у првој половини 1942. године (1971), Оснивачки конгрес народног фронта Југославије (1980), Атлантска повеља и АВНОЈ (1983), Југословенска влада у избјеглиштву и исељеништво (пораз једне политике) (1986), Министарске оставке 1945-1948. године (1988), Тито и Стаљин 1944-1946 (1988), Српска историографија и југословенска држава (1993/94), О неким проблемима обраде историје (1962), Разграничење између лексичке и историографске обраде установа и организација Југославије (1978),

Савремена историја и њени парадокси (1987), Методологија савремене историје (1987), Историографија о Југославији у наставном процесу (1944), Педантни и уредни истраживачи Д. Лончар и Љ. Димић евидентирали су још 314 научних радова проф. др. Б. Петрановића који су објављени у зборницима и научној периодици. Ријеч је о издањима домаћих и страних издавача, о универзитетским и научним центрима претходне Југославије. Прерађивачи дају основне податке о свим тим радовима. Такође, наводе појединачно и 261 рад који је објављен у новинама: неки од тих радова и по важности теме и по обиму обраде предстаљају мале научне елаборате. Проф. др Б. Петрановић је објавио и 259 приказа о историографским издањима; већина од њих су праве научне критике у којима је указао на значај подухвата и одређено њихово право мјесто у историографији. Ваља се подсјетити да је у оцјенама научних достигнућа увијек била одмјерена и утемљена његова изречена научна сугестија. Тако су критике Б. Петрановића постојале саставним дијелом предметног издања. Неке његове критике претворене су и у полемике; историјска наука би имала корист ако би се оне сабрале и објавиле на једном мјесту.

У научном опусу проф. др Б. Петрановића запажено мјесто заузима и рад на уређивању посебних издања, којих је било 23, затим писање рецензија на припремљена издања од којих су евидентирани 36. Није прецизно евидентиран његов рад на факултету. Сматра се да је код њега дипломирало "око 90 студената историје". Код њега је магистрирало "36 магистара са подручја целе Југославије и из иностранства, да би за његова живота њих 21 стекло звање доктора историјских наука". Вриједан је и податак да је објављено 296 радова које су југословенски и страни историчари написали и објавили о проф. др Б. Петрановићу и његовим дјелима. То је заиста незабиљежен случај у досадашњој југословенској историографији. Томе треба додати да Б. Петрановић учествовао на "преко 70 научних скупова и конгреса у земљи и иностранству" - према властитом сјећању које је забиљежено.

Овом књигом се заокружује поглед на научни опус и педагошки рад једног од најплоднијих и најдаровитијих историчара Југославије. Све је то урађено по савременим захтјевима библиографије. Приређивачи су књигу опремили бројним помагалима: регистар наслова посебних издања, регистар наслова прилога, регистар наслова приказа, затим регистрима наслова уређивачких радова, редакторских радова, радова о Бранку Петрановићу - по часописима, новинама, издавачима. Такође су дати регистри - уредника, редактора, приказивача. Евидентирана је и рукописна заоставштина Б. Петрановића. Предговор овом издању написао је професоров млађи колега проф. др Ђорђе Станковић. Доцент др Љубодраг Димић, који је и коаутор овога издања, написао је опширан текст о своме професору "Бранко

Петрановић (1927-1994)". Оба наведена прилога су преведена и на енглески језик.

Приређивач и издавач заслужују признање за овај издавачки подухват. Угледни рецензенти су обавили свој посао и дали очекивани допринос. Па ипак су се десили неки пропусти у смислу некомплетних јединица. То се могло и очекивати када је ријеч о тако великом броју 1271. Али је требало на вријеме запазити и отклонити неуједначене податке о броју дипломираних студената, магистратура и доктората. Исто тако, ова књига није прилика да се износе и саопштавању неке личне оцјене аутора о развоју историографије у вријеме проф. др Б. Петрановића, поготово зато што могу да буду чак и спорне. То је требало оставити за другу прилику и за други повод.

О многим посебним издањима проф. др Б. Петрановића и сам сам писао. Скренуо сам пажњу и на његов укупни научни рад. Истакао сам да је у центру његовог научног интересовања Југославија. Тој теми и идеји остао је вјеран до краја живота. Сада, након појаве ове књиге о Бранку Петрановићу, много је лакше писати о његовом дјелу, о времену када је настајало, о етапама које је пролазио. Вјерујем да ће књига добро доћи свима који се занимају за дјело Б. Петрановића, али и онима који се интересују историјским развојем Југославије од њеног оснивања 1918. године до њеног трагичног нестанка у рату 1991-1995. године. Научна мисао проф. др Б. Петрановића буди све већи интерес. Отуда је разумљиво што су потхумно објављени радови:

1. *Југославија, велике силе и балканске земље 1945-1948*, Београд 1994, 427 стр,
2. *Политика Централног комитета Комунистичке партије Југославије 1945-1948*, Београд 1995, 894 стр,
3. *Односи Југославије с Русијом (СССР) 1941-1945*, Београд 1996, 972 стр,
4. *Историографија и критика*, СИД Подгорица.

За штампу се спремају поновљена издања већ објављених радова. Б. Петрановић је заиста "историчар наше епохе, али и маркантна одредница ње саме".

Проф. др Зоран Лакић